

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83185,Miodonski-Jan-Jozef.html>
2022-10-05, 13:38

Miodoński Jan Józef

MIODOŃSKI Jan Józef (6 III 1902, Tarnobrzeg – 30 IX 1963, Kraków), chirurg, otolaryngolog. Syn Józefa Ignacego, sędziego, i Julii z Siekierzyńskich.

Po ukończeniu gimnazjum klasycznego w Wadowicach studiował na wydziale lekarskim i równocześnie na wydziale filozoficznym UJ. Stopień doktora wszech nauk lekarskich uzyskał w 1926 i wówczas też uzyskał etat asystenta w Klinice Otolaryngologicznej UJ. Pod koniec lat 20. Odbił staż naukowy w klinikach wiedeńskich, gdzie uczył się pod kierunkiem M. Hajeka, G. Alexandra i H. Neumanna. Kunstzt chirurgiczny szkolił już w Krakowie u prof. M. Rutkowskiego. W 1934 habilitował się na podstawie pracy *Odczyny galwaniczne systemu przedsionkowego w świetle badań eksperymentalnych i klinicznych* i w tymże roku objął kierownictwo Kliniki Otolaryngologicznej UJ. W 1937 został mianowany profesorem nadzwyczajnym. Tuż przed wybuchem II wojny światowej doprowadził do rozpoczęcia budowy nowoczesnego pawilonu dla kliniki. Kompleks kliniczny ostatecznie ukończono już po zakończeniu wojny.

Aresztowany 6 XI 1939 w ramach Sonderaktion Krakau, przebywał najpierw we wrocławskim więzieniu, a potem do XII 1940 w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen (Oranienburg). Podczas okupacji był lekarzem Ubezpieczalni Społecznej w Krakowie. W I 1945 ponownie objął kierownictwo kliniki i ukończył budowę nowego pawilonu. W tymże roku został wybrany na członka korespondenta PAU. W 1946 został profesorem zwyczajnym, w 1952 zaś członkiem korespondentem PAN, a w 1961 jej członkiem rzeczywistym. W 1957–61 był bezpartyjnym posłem na Sejm PRL, zajmując niekiedy bezkompromisowe stanowisko w sprawach nauki. Był członkiem licznych polskich i zagranicznych towarzystw lekarskich, w tym obdarzono go wielokrotnie członkostwem honorowym.

Dorobek naukowy M. to w sumie sto kilkadziesiąt prac obejmujących problemy otolaryngologiczne, ogólnolekarskie i przyrodnicze. Wśród głównych kierunków jego zainteresowań naukowych należy wymienić laryngologię, otiatrię, audiologię i fizjologię narządów zmysłów. M. był zarówno wybitnym uczonym, jak i nadzwyczaj sprawnym operatorem oraz jednym z twórców kofochirurgii światowej, czyli chirurgii rehabilitacyjnej zaburzeń równowagi i schorzeń słuchu. W pracy habilitacyjnej zaprezentował wyniki prac eksperymentalnych i klinicznych, w trakcie których badał pobudliwość błędników pod wpływem prądu galwanicznego oraz w czasie 4 prób cieplnych. Zaprezentowane wówczas wnioski pozwalały odróżnić uszkodzenia pochodzenia ośrodkowego narządu równowagi od tych obwodowych. Opublikowana w 1934 była bez wątpienia w pełni oryginalnym i pionierskim opracowaniem problemu. Metoda M. została opisana po raz wtóry w 10 lat później przez angielskiego otiatrę C.S. Hallpike'a. Liczne prace M. dotyczą również odruchów podstawowych. Jako pierwszy na świecie opisał objaw przetokowy i oczopląs występujący zarówno przy, jak i po fenestracji błędnika. Badając jego charakter, wnioskował o stopniu urazu operacyjnego, jak również wskazywał na negatywne następstwa w procesie poprawy słuchu. M. można uznać za twórcę otoneurologii polskiej. W latach 30., M. jako pierwszy w Polsce, wprowadził badania audiometryczne. Posługując się audiometrem wyznaczał granice jednousznego słyszenia, a także opracował własną metodę wykrywania symulacji głuchoty. Sformułował solenoidową teorię drgań błędnika pod wpływem bodźców słuchowych – postawił tezę, że wrzeciono ślimaka przesuwają się wobec pokrywy jak rdzeń solenoidu. Był autorem szeregu prac poświęconych różnicowaniu niedosłuchu przewodzeniowego i odbiorczego. W 1946 jako pierwszy w Polsce wykonywał fenestrację błędnika w otosklerozie. Wiele wskazuje na to, że był pierwszym w Polsce, który wykonał myringostapedopeksję. Stosował cięcie śródprzewodowe, dzięki któremu uzyskiwał dogodny dostęp do jamy nadbębnekowej. Należy postrzegać M. jako pioniera tympanoplastyki, czyli operacyjnego leczenia głuchoty przy przewlekłych stanach zapalnych ucha środkowego. Doskonałe rezultaty uzyskiwał, stosując w takich

przypadkach przeszczep fragmentu błony bębenkowej lub skóry na strzemiączku. Już od połowy lat 50. w krakowskiej klinice wykonywano ossikuloplastykę – przywrócenie zerwanej ciągłości łańcucha kosteczek słuchowych – jako zabieg rutynowy. W ciągu kolejnych lat M. wypracował swoisty kanon operacji poprawiających słuch, stosowanych powszechnie aż po współczesność. Do M. należy również autorska koncepcja błędnikowego zawrotu głowy, która wyjaśniała to zaburzenie w świetle teorii odruchów warunkowych. Jako pierwszy w Polsce wprowadził mikrochirurgię z zastosowaniem mikroskopów w operacjach otiatrycznych. W 1963 został zaproszony do wzięcia udziału w międzynarodowym panelu dyskusyjnym w Chicago, który zgromadził 50 ówczynie najwybitniejszych na świecie otolaryngologów. M. nie mogąc osobiście w nim uczestniczyć, przesłał referat o osiągnięciach w leczeniu schorzeń ucha środkowego.

Postrzegano go jako absolutnego eksperta chirurgii raka krtani. Już w latach 30. określił metodykę postępowania chirurgicznego w terapii guzów krtani i węzłów chłonnych szyi. W początkach lat 50. wykonywał jednocześnie operacje częściowe (hemilaryngektomie, czyli częściowe usunięcie krtani i laryngektomie horyzontalne). Usunięcie w raku krtani nagłośni, przedsionka i tylko połowy chrząstki tarczycowej oraz jednego więzadła głosowego wraz z chrząstkami pierścieniową i nalewkową stwarzało przestrzeń dla przysycia zewnętrznych mięśni krtani. Dzięki temu chory mógł swobodnie oddychać i zachowywał, upośledzoną co prawda, zdolność mowy. Opracował też oryginalną metodę plastyki krtani.

M. był pomysłodawcą i konstruktorem stosowanego powszechnie reflektora parabolicznego czołowego (lampy czołowej Miodońskiego). Dzięki temu urządzeniu lekarz mógł dokładnie widzieć wąskie fragmenty przewodów słuchowych, przedtem trudno dostępnych dla obserwacji. M. jako wykładowca doskonale objaśniał wszelkie zawiłości postępowania operacyjnego. Życzliwy wobec studentów, choć wymagający, był też człowiekiem niezłomnych zasad, zachowując niezależność w czasach stalinizmu. Żywo minteresował się szeroko pojętą humanistyką.

PSB (J. Sekuła); Śródka.

A. Kierzek: *Tworzyli polską laryngologię: Jan Miodoński (1902–1963)*, „Magazyn Otorynolaryngologiczny” 2002, t. 1, z. 3; E. Kowal: *Aktualność pionierskich idei Jana Miodońskiego w Otolaryngologii*, [w:] *Dissertationes Medico-Historicae. Rozprawy z historii medycyny i filozofii medycyny*, red. Z. Gajda, Kraków 1995; *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*; „Otolaryngologia Polska” 1964, nr 1; „Nauka Polska” 1964, R. 12, nr 1.

Ryszard Witold Gryglewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)